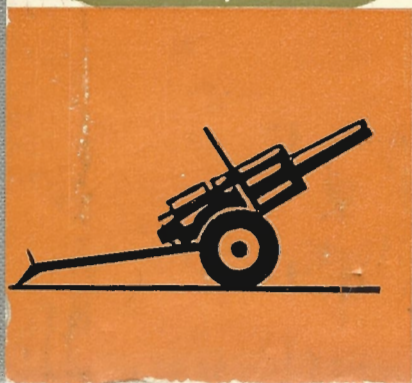

Stanisław Torecki

1000 SŁÓW O BRONI I BALISTYCE

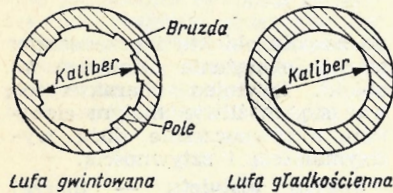

WYDAWNICTWO
MINISTERSTWA
OBRONY
NARODOWEJ

itp. Zespół (element) odrzucany przy strzale zamocowany jest suwliwie na pionowych prowadnicach. Miarą energii odrzutu jest wysokość, na jaką zostanie podniesiona masa odrzucana.

kaliber bomby — ciężar bomby lotniczej o typowych wymiarach wyrażony w kilogramach.

→ **kaliber broni** — wielkość określająca najmniejszą średnicę przewodu lufy broni palnej. Do

Kaliber broni

połowy XIX w. kaliber broni wyrażano za pomocą tzw. *wagomiaru* kulistego pocisku ołowianego, tzn. liczby kul ołowianych o średnicy równej średnicy przewodu lufy, jaką można było wykonać z jednego funta angielskiego (około 0,452 kg) czystego ołowiu. System ten zachował się do dziś w odniesieniu do broni myśliwskiej (np. kaliber 16 oznacza, że do broni o tym kalibrze można odlać 16 kul z funta ołowiu). Inną odmianą systemu wagowego było wyrażanie kalibru za pomocą ciężaru stosowanych kul (np. „armata 24-funtowa” oznaczała armatę strzelającą kulami o ciężarze 24 funtów). Obecnie kaliber wyraża się za pomocą jednostek długości (milimetry, cale). W broni o lufach gwintowanych kaliber oznacza średnicę lufy mierzoną pomiędzy polami gwintów. Kaliber jest jedną z podstawowych charakterystyk broni określającą w dużym przybliżeniu moc danego rodzaju broni palnej. Jest również jed-

nym z kryteriów klasyfikacji broni, np. broń o kalibrze od około 5,6 mm do około 20–25 mm zaliczana jest do broni strzeleckiej, a powyżej 20–25 mm do broni artyleryjskiej. Pojęcie kalibru odnosi się również do pocisków (nabojów), przy czym kaliber pocisku (naboju) oznacza się tą samą liczbą co kaliber broni, chociaż w rzeczywistości średnica zewnętrzna pocisku na ogół nieco różni się od średnicy przewodu lufy. Kalibrem nazywa się także największą średnicę korpusu pocisków raketowych. W kalibrach określa się także *skok gwintu lufy*, długość luf broni palnej (np. długość lufy armaty 76 mm wynosi 30 kalibrów, co znaczy, że długość lufy wynosi $76 \times 30 = 2280$ mm).

KAM — oznaczenie japońskich rakietowych kierowanych pocisków przeciwpancernych (PPK). Pocisk z ręcznym naprowadzaniem na cel (pierwszej generacji), oznaczony KAM3, ma kaliber 120 mm, długość 1000 mm, masę startową 16 kg, prędkość lotu 85 m/s, donośność skuteczną 350–2000 m. Nowszy pocisk drugiej generacji KAM9 ma te same wymiary, lecz wyposażony jest w półautomatyczny układ naprowadzania.

Kamikaze — używane podczas II wojny światowej japońskie samoloty z ładunkiem wybuchowym na pokładzie, których piloci (nazywani także kamikaze) mieli za zadanie wykonać samobójczy atak czołowy na obiekty nieprzyjaciela, przeważnie okręty wojenne.

kapiszon — nazwa *spłonki* używanej w XIX-wiecznej strzeleckiej broni palnej (zwanej kapiszonową).

karabin — indywidualna broń palna strzelecka, której cechą charakterystyczną jest stosunkowo długa lufa (w porównaniu z

kalibrem) i duża prędkość początkowa pocisku. Różnorodne k. znane są mniej więcej od XIV w. Do połowy XIX w. były one bronią jednostrzałową ładowaną od wylotu (odprzodową), odpalaną za pomocą tzw. zamków lontowych, kołowych, skałkowych, kapiszonowych. Klasyczne konstrukcje k. wojskowych powstały na przełomie XIX i XX w. Były to k. wielostrzałowe, powtarzalne z lufami gwintowanymi, strzelające nabojami zespolonymi kalibru 6–8 mm z prędkością początkową około 800 m/s, ze stałymi magazynkami o pojemności zwykle 5 nabojów, kolbami drewnianymi i bagnetałmi, o długości 1,2–1,5 m i masie do około 5 kg, wyposażone w przyrządy celownicze w postaci nastawnego celownika i muszki, umożliwiające prowadzenie celnego ognia na odległość do około 800–1000 m. Niektóre z tych konstrukcji w prawie niezmienionej postaci przetrwały do końca II wojny światowej, a wyjątkowo używane są do dziś. Podczas II wojny światowej, obok k. powtarzalnych, używane były również pierwsze wzory k. samopowtarzalnych, opracowanych w okresie międzywojennym lub na początku lat czterdziestych. Dzięki automatyzacji przeładowania umożliwiały one strzelanie z nieco większą szybkostrzelnością. Pozostałe ich charakterystyki były zbliżone do odpowiednich charakterystyk k. powtarzalnych. W okresie powojennym pojawiły się nowe wzory k. samopowtarzalnych, które niemal całkowicie wyparły k. powtarzalne. Niektóre z nich nazywane dla odróżnienia k. automatycznymi, wyposażone w przełączniki ognia, umożliwiają strzelanie ogniem pojedynczym i ciągłym. Obok k. strzelających klasycznymi nabojami karabinowymi znane są rów-

niez k. strzelające nabojami pośrednimi oraz lekkie k. strzelające wzmocnionymi nabojami małokalibrowymi. Współczesne k. automatyczne (samopowtarzalne) mają z reguły wymienne magazynki o pojemności 10–20, a nawet 30 nabojów, masę 3–4,5 kg. Broń podobna do k., lecz o nieco mniejszej prędkości pocisku i masie (uzyskanej głównie przez skrócenie lufy) nazywana jest *karabinkiem*. Oddzielne grupy k. stanowią k. maszynowe, k. sportowe i k. myśliwskie. W skrócie k. oznaczany jest kb.

karabin automatyczny — ogólna nazwa automatycznej broni palnej (strzeleckiej) strzelającej nabojami karabinowymi. Może być samopowtarzalny lub samoczynny (maszynowy). Zob. też *karabin* i *karabin samopowtarzalny*.

karabin Dragunowa — zob. *SWD*.

karabinek — indywidualna broń strzelecka podobna do *karabinu*, lecz o mniejszej energii początkowej pocisku i nieco mniejszej masie. Może być powtarzalny lub automatyczny (samopowtarzalny), strzelający nabojami karabinowymi, pośrednimi lub małokalibrowymi. Powtarzalne k. wojskowe powstawały najczęściej w wyniku modyfikacji karabinów powtarzalnych, polegającej głównie na skróceniu lufy i zmniejszeniu masy. Początkowo przeznaczone były dla kawalerii i wojsk technicznych, a później znalazły zastosowanie również jako podstawowa indywidualna broń strzelecka piechoty. W okresie powojennym powstało szereg oryginalnych konstrukcji k. automatycznych (samopowtarzalnych), nie mających często swych odpowiedników w karabinach. Obok k. wojskowych istnieją też k. sportowe (małokalibrowe). W skrócie k. oznaczany jest kbk.